

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska ce ta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 5.

V Ljubljani, 9. januarija 1896

Letnik II.

Obrtni stan in nova obrtna predloga.

A. Preskušnja vsposobljenosti.

Naš list je že poročal, da je vlada predložila v državnem zboru nekaj izprememb obrtnega zakona. Povedal je tudi, da se ta predloga skoraj nič ne ozira na zahteve obrtnega stanú.

Državna zbornica je bila sklenila dné 14. marcija 1893 sklicati z vse države obrtnike v posvetovanje, da naj sami govoré o svojih potrebah. Poleg obrtnikov je pa tudi pozvala nekaj tvorničarjev in nekoliko obrtnih delavcev. Obrtniki so vsi malo-ne jednoglasno ponavljali svoje zahteve. Tvorničarji so seveda zagovarjali liberalno-kapitalistično stališče in izmed delavcev so vsi socijalni demokratje trobili s tvorničarji v jeden rog. Videla se je ob ti priliki lepa jedinstvo med kapitalizmom in socijalno demokracijo. Obeh teh strank zastopniki so namreč povdarjali, da mali obrt mora propasti in da je nemogoče ohraniti obstoj malim obrtnikom. Vseh skupaj je bilo zaslišanih 365 mož, od dné 6. junija do dné 9. avgusta 1893.

V naslednjih vrstah hočemo ob kratkem opisati zahteve malih obrtnikov, kakor so jih izrazili pri imenovani enketi in zraven tudi povedati, v koliko se ozira nova vladna predloga nanje.

1. Mali obrtniki so zahtevali brez izjeme, da se mora izpremeniti § 14 obrtnega zakona z dné 15. marcija 1883. Po tem zakonu se namreč ne zahteva družega od moža, ki hoče nastopiti kot samostojen obrtnik, nego da se zgleda pri obrtni gosposki in da se izkaže z učenim spričevalom, da se je neko gotovo dobo učil obrta pri kakem mojstru in z delavskim spričevalom, da je nekaj časa delal kot pomočnik pri kakem mojstru. Obrtniki so povdarjali, da ti dve spričevali ne moreta biti še noben dokaz, da je dotičnik res vsposobljen za samostojen obrt in so dejali, da se vsled tega vtihotapi med obrtnike mnogo taci, ki nimajo pravega znanja. Rekli so, da se zahtevana izpričevala velikokrat napravljajo po zvijači in da imajo mnogi mojstri mnogo preveč vajencev, ki se zato ne morejo izučiti v svoji stroki in so celemu stanu le v škodo. Zato so zahtevali, naj se ustanovi zakon, po katerem se zahteva sposobnostna preskušnja za va-

jence, predno postanejo pomočniki in za pomočnike, če hočejo postati mojstri. Ta preskušnja naj bi se vršila pred združno komisijo, pri kateri naj bi bil tudi zastopnik obrtne gosposke t. j. uradnik okrajnega glavarstva ali pa magistrata po mestih, ki imajo tiste pravice, kot okrajna glavarstva. Če se izpraševanec čuti po krivem zavrženega, naj bi se lahko pritožil na združno zvezo.

To zahtevo malih obrtnikov je vlada naravnost zavrgla. V poročilu o svoji novi predlogi pravi, da ni mogla ustreči ti zahtevi. Torej je vstregla rajše velikim kapitalistom in socijalnim demokratom, nego propadajočim malim obrtnikom, katere sicer že dlje časa zakon naganja menda zavoljo lepšega v zadruga, ki pa nimajo prav za prav nobene pravice.

2. Mali obrtniki so nadalje zahtevali, naj tudi veliki obrtniki — tvorničarji preje prestanejo preskušnjo za delo, ki je mislijo začeti. Sedaj se v mnogih tvornicah izdeluje prav ničvredno blago, ker tvorničar največkrat nima družega smisla, nego kako bi si z izkoriščanjem delavcev pridobil več dobička. Za vse mora biti jednaka pravica. Če se mora mali obrtnik preje učiti svojega dela in se izkazati pred svetom, da ga res zná, naj pokaže tudi tvorničar, ki iz dobičkaželjnosti pričenja kako podjetje, da se je kaj učil in da umeva svojo stvar. Ta zahteva je umljiva seveda še-le, če se ustanovi zakon, da bi se morali tudi kapitalistični veliki podjetniki združno združiti in ne bi smel vsak pohajač, ki mu je sreča dala nekaj več grošev, na svojo pest pričenjati, kar se mu zljubi.

Nova predloga se tudi na to zahtevo nič ne ozira. Tudi tu imajo pri sedanji vladi večjo veljavo kapitalisti in socijalni demokratje, ki so se ustavljali malim obrtnikom pri obrtni enketi, nego pošteni, za svoj stan vneti rokodelci. Imenovano poročilo pravi: »Pogoji, da se prične kako tvorniško podjetje so popolnoma drugačni, nego pri rokodelstvu; vzlasti strokovna izobražba se bistveno razlikuje pri obeh. — Zahtevana določba bi samo splošno škodovala, ker bi zavirala ustanavljanje tvornic...«

Če je to kak vzrok, potem res ne vemo, ali se nas še drži glava. Za božjo voljo! pogoji so seveda različni pri tvorničarju in pri rokodelcih, zato pa vendar

ne sledi, da bi tvorničar ne potreboval za svoje delo nobene vsposobljenosti. S tem se le dokazuje, da mora biti preskušnja drugačna, nikakor pa ne, da je ni treba. Seveda, če vlada misli, da jo bodo nove tvornice rešile, potem smo — pri kraju. Toda po naši sodbi so ljudje vedno več, nego posamen človek in država je dolžna skrbeti, da nobeden, kdor začnjenja kako javno delo, ne škoduje s tem splošnemu blagru. Vlada se ne upa niti dotakniti najmanjšega vprašanja, kako naj bi se omejila pogubna kapitalistična konkurenca in kako naj bi se v prave meje postavil kapitalistični veliki obrt.

3. Mali obrtniki so dalje zahtevali, naj bi tudi trgovci s posebno preskušnjo se izkazali, predno prično na svoje kako trgovino. V mestih naj bi le taki smeli pričenjati na svoje, ki so obiskovali kako trgovsko šolo; na deželi naj bi zadostovalo, da je dotičnik več let delal v kaki trgovini. Res je namreč, da mora tudi trogovec razumeti svojo stvar; sicer škoduje sebi in in drugim. Nesposobnost je velikrat vzrok faliranja, ki samo jedno spravi često mnogo ljudij v nesrečo.

Nova predloga se niti ne meni za to zahtevo.

4. Pri obrtni enketi so dalje poudarjali mali obrtniki, da morajo tudi gostilničarji in kavarnarji po velikih mestih se izkazati, da so sposobni za svoj posel. Gostilničarski in kavarnaški obrt je za zdravje ljudij velicega pomena. Kdor se ga loti, ga mora znati in država je dolžna skrbeti, da se nobeden nesposoben človek vsaj po velikih mestih ne vklati medenj.

Tudi o ti zahtevi ne črhne vladna predloga.

5. Mali obrtniki so dalje zahtevali, naj se vedno, predno se dovoli kako obrtno podjetje v kakem kraju, vpraša dotična zadruga. Zadruga razsodba naj velja v prvi inštanci, a dotičniku naj se dá na prosto voljo, če se hoče pritožiti.

Tudi ta zahteva se je kratko malo zavrgla.

Predloga samo pravi (§ 14 a), naj obrtna gospoka tedaj vpraša zadrugo za mnenje, če se ji zdi v posamnem slučaju dvomen dokaz sposobnosti za kak rokodelski ali koncesijoniran obrt. Zadruga mora v 14 dneh odgovoriti; če ne odgovori v tem času, sme obrtna gospoka brez ovire dotičniku dati obrtno dovoljenje. Kedaj je pa dokaz dvomen, določuje obrtna gospoka. To se pravi, kader se bo obrtnemu komisarju zazdelo, bo naložil zadrugi, naj mu brž odgovori, kaj sodi o prosilčevih spričevalih. Zadruga mnenje pa seveda ne bo oviralo obrtnega komisarja, delal bo lahko še vedno po svoji volji in previdnosti. Za koncesijonirani obrt se ima v dvomnih slučajih po novi predlogi povprašati tudi občina.

V ti obliki bo po novem določilo samo nekaj sitnosti več, a vspeha nobenega. Dokler zadruga nimajo nič pravic pri podeljevanju spričeval, da bi se prepričale o učencevem ali pomočnikovem znanju, toliko časa je smešno in žaljivo, če jih bo obrtna gospoka samo cukala z jalovim vprašanjem: »Kaj mislite o tem-le spričevalu?«

Vladna predloga določuje nadalje, da ne zadostuje spričevalo kake strokovne šole za učno in delavsko spri-

čevalo, marveč, da mora vsak, ki je dovršil kako tako šolo, vsaj jedno leto še delati kje za pomočnika, če hoče pričeti samostojen obrt. Koliko časa se mora kdo učiti, oziroma delati kot pomočnik ali tvorniški delavec, določuje trgovski minister vprašavši za svet trgovinske zbornice in zadruga. Kar dela kdo kot rokodelce v vojaški službi, se mu všteva med ta čas.

6. Posebno značilna in nevarna je določba v vladini predlogi (§ 14), da sme deželna gospoka lastnikom rokodelskih in tistih koncesijoniranih obrtov, pri katerih se zahteva dokaz sposobnosti, odpustiti ta dokaz, če hočejo pričeti kak nov soroden obrt sam zase ali s svojim prejšnjim vred. Gospoka naj samo preje povpraša zadruga ali pa obrtne zbornice za mnenje.

Mali obrtniki so pri enketi strogo zahtevali, da se mora izpremeniti § 37 obrtnega reda, po katerem sme imeti vsakdo delavce drugih obrtov, ki mu pomagajo, da more on popolnoma izdelati svoje izdelke. Po tem paragrafu so n. pr. pivovarci delali sodove, mizarji steklarska dela itd. Vzlasti tvorničarji v tem ogromno škodujejo malim obrtnikom, ko imajo najraznovrstnejših obrtov delavce v službi, ki jih slabo plačujejo in jih izkoriščajo, pri tem pa odjedajo malim obrtnikom kruh, ki morajo plačevati ogromne davke za svoj obrt. Vsak naj bi smel le to izdelovati, v kar je vsposobljen, tako so trdili mali obrtniki. Tu pa odpira vladina predloga na stečaj vrata krivicam v tem oziru. Politična gospoka bo smela, če stopi ta zakon v veljavo, n. pr. staviteljem dovoliti, da bodo izvrševali vse možne obrte brez dvojbe na ogromno škodo malih obrtnikov. Škoda ni samo zato tolika, ker se s tem odje malim obrtnikom mnogo zaslužka, marveč tudi zato, ker se s tem podpira mnogo zavisti, sovraštva in zvitosti med ljudmi. Na ta način bodo nastali veliki rokodelski monopoli tem ložje, ker bo politična gospoka lahko dovolila komu najraznovrstnejši obrte. To bo še mnogo slabše, nego je bilo dozdej, ko je v tem oziru škodoval samo § 37.

Tudi to je napačno, da sme politična gospoka samo zaslišavši zadruga oprostiti kogarkoli, da mu ni treba učnega, oziroma delavskega spričevala za pričetek obrta. Take določbe stokrat odvagajo tisto skromno delo (§ 3 a), po kateri morajo zastopniki javnih trgovskih in komanditskih družb dokazati svojo sposobnost za obrt, ki ga nameravajo začeti. Ta paragraf nekoliko skuša zapirati nepoklicanim vstop v obrtni stan, a navedene določbe § 14. odpirajo vrata vsakemu pribegliku.

Za danes smo pojasnili samo nekaj točk v novi obrtni vladni predlogi. »Glasnik« nima več prostora. Prihodnjič nadaljujemo. A že danes smo videli, da predloga obrtnemu stanu nič ne obeta. Vse ima poteh določbah še vedno v rokah politična gospoka, zadruga pa ničesar družega, nego nekoliko sitnostij več. Liberalno načelo brezmejnne obrtne slobode, ki uničuje ves mali obrtni stan, ostaja nedotakneno. Sedanja vlada je ali sama liberalna, ali pa liberalcem in judovskim kapitalistom prodana; to je zaključek, ki ga posnemamo iz nove obrtne predloge.

Inkvizicija.

Inkvizicija! — Ko to samo besedo slišiš, se ti že morda zaježé lasje in obide te zona, ker si v tolikih knjigah morda že čital o temnih ječah, krvavih natezalnicah, grozних grmadah. Toda težko, če se je o kakem povestnem dejstvu nakopičilo toliko lažij, kakor so jih nasprotniki cerkve nakopičili o inkviziciji, tako da so i dobre katoličane pogosto zbegali. Novejše zgodovinske preiskave so sicer dognale, da inkvizicija ni bila tako strašna reč, a protestantje in sploh vsi sovražniki Cerkev tega ne jemljejo v poštev, zakaj inkvizicija jim je prizvrstno blato, s katerim mažejo kat. Cerkev. Nekaj se pa le prime! si mislijo. Vendar katoličanu je tem potrebnije vedeti, kakó je bilo prav za prav s to rečjo. Pred vsem treba dobro ločiti cerkveno inkvizicijo od državne, ki se je pozneje razvila na Španjskem.

I. Cerkvena inkvizicija.

Najprej povemo kar naravnost, da je cerkvena inkvizicija vedno bila in je še: ona ni nič drugega kakor potrebna čuječnost sv. Cerkve nad nauki sv. vere, da se ohranijo čisti in pa preiskovanje (inquisitio, od latinskega glagola inquirere) napačnih naukov, če se prikažejo in pa potrebno postopanje proti krivovercem. To čuječnost, to inkvizicijo zahteva že bistvo Cerkve same. Zato smo rekli, da je vedno bila v Cerkv in bode. Vendar lahko razločujemo gledé na inkvizicijo štiri dobe:

1. Prvih tristo let krščanstva. Takrat cerkev ni imela nikake svetne moči; zato ni mogla krivovercem drugega storiti, nego svaritijih, in če to ni pomagalo, izobčiti. O ječah ni bilo ni duha ni sluha, ker je Cerkev sama se potikala po njih.

2. Od 300 — 600. Rimski država je postala krščanska. Kakor so vsi narodi vseh časov imeli vero tudi za politiško važno, tako so tudi rimski cesarji, od Konstantina počenski, kaznovali pregreške zoper vero in Cerkev z državnimi kaznimi. To je bilo le v korist državi, kateri verski prepiri in nemiri škodujejo.

3. Od 600 — 1100. Začel se je srednji vek. Cerkev in država sta se vedno bolj sklepala; napad na Cerkev se je smatral kot veleizdaja zoper državo, in kdor je bil izobčen iz Cerkve, smatral se je tudi kot izgnanec iz države. In tedaj se je dogajalo, da je država mnogo strože postopala nego Cerkev. Vendar do 12. stoletja smrtna kazen ni bila v navadi; kazni so bile: izguba imetja in pravic, pregnanstvo ali zapor v kakem samostanu.

4. Od 12. in 13. stoletja dalje je bilo postopanje zoper krivoverce strože. A bilo je tudi potrebno. Krivoverci, skupno ime jim je bilo Albigenci, so po južnem Francoskem in drugod trosili tako nevarne zmote, da bi bile morale prevrniti ves družabni red in ugonobiti vso pravno in sramožljivost. Zato je zahteval tretji lateranski zbor od gosposk, naj primejo krivoverce z vso ostrostjo, ker so grozoviti proti katoličanom, in ne prizanašajo niti cerkvam, niti — vdovam in sirotam. Po-

trebna je bila križarska vojska zoper Abigence in po tej je še-le nastala inkvizicija kot stalno versko sodišče. Prva nevarnost je bila po onej vojski sicer odvrnena, toda Cerkev je morala vendar-le skrbeti, da se tudi ostanki krive vere in v dnu zemlje ležeče kali zatró za bodočnost. Zato so na zboru v Tuluzi (Toulouse) l. 1229 določili:

1. Vsak škof naj določi v svojih župnijah po jednega duhovnika in po dva ali tri postene lajike in jih zaveže s prisego, da bodo zasledovali krivoverce in njih pospeševalce, ter je naznanjali duhovski in svetni gosposki; 2. tisti, ki bodo skrivali krivoverca, izgubé imetje; 3. vsaka hiša, v kateri bo kak tak človek skrit, naj se podere; 4. vendar naj se nihče ne kaznuje kot krivoverec, če ga ni prej škof spoznal kot takega itd. Kogar so spoznali kot nepoboljšljivega krivoverca, izročili so ga svetni gosposki, a pri tem so vedno prosili, da se prizanaša življenju. To je bila škofovska inkvizicija.

Ker se je zdelo, da povsod ne zadostuje, določil je papež Gregor IX. 1232. dominikance za inkvizitorje, ki so povsod, kjer je bilo treba, postavili sodišča. Četudi se mora priznati, da so bili inkvizitorji vsled človeških strastij časih prestrogi, ne sme se pa na drugi strani prezreti, da so jih krivoverci često izzivali, mnoge pobili. A papežem se mora dati čast, da so vedno zahtevali blago ravnanje, tako Inocencij IV., Bonifacij VIII. in Klement V.

Takrat so imeli inkvizicijo vsi za koristno, da, za potrebno napravo, tudi svetni knezi, ki so jo uvažali v svojih deželah. Kralj Ludovik IX., katerega slavé cerkveni in svetni pisatelji, je prosil papeža Aleksandra V. l. 1255., da sme uvesti inkvizicijo na Francoskem. In kaj porekó nasprotniki Cerkve o Frideriku II. nemškem cesarju? Bil je popolen brezbožnež, brezverec; sovražil je katoliško Cerkev, papeža, duhovnike; živel je razuzdano kot kak turški paša; obžaloval je, da ni kot Turek rojen, da bi mogel še bolj slobodno živeti strastem; gotovo torej temu vladarju ni bilo do vere dosti, in vendar je v Padovi l. 1234. priporočal dominikance kot inkvizitorje ter je mnogo ostreje kaznoval krivoverce nego-li Cerkev sama. V Aragoniji so uvedli inkvizicijo tudi l. 1234., kralj Jakob je potrdil; v Benetkah l. 1249. Nikomur ne pride na misel, da bi vsa dejanja inkvizitorjev opravičeval; a protestantje pa tudi nimajo pravice, kat. Cerkve radi tega sramotiti, ker imajo dosti pometati pred lastnim pragom: drugoverce so preganjali tudi oni, in grozovito, n. pr. Kalvin, na protestantovskem Angleškem so divjali zoper katoličane, v samem protestantovskem mestu Nürnbergu so med leti 1577 — 1671 nad 350 oseb, katere so imeli na sumu radi krivoverstva in vražarstva, umorili.

II. Španjska državna inkvizicija.

Španjska inkvizicija je bila čisto drugačna nego cerkvena; bila je povsem politiška naprava. Kralj Ferdinand, poročivši se l. 1479. z Izabelo, je združil kraljestvi Aragonijo in Kastilijo, s tem pa dobil toliko sile, da je podrl več nego 800 let trajajoče vladarstvo muhamedancev na Španjskem. Mnogi muhamedanci so se

tedaj pokristijanili, a le na videz; v srcu so ostali, kar so bili, ter so bili v tajni zvezi z brati v Afriki. To tajno prijateljstvo je bilo treba zatreti; a še bolj je bilo kralju na tem ležeče, da bi krepko brzdal bogate jude in prevzetne velikaše svojega kraljestva.

V to mu je služila inkvizicija, katero je uvel, in ki mu je donasala tudi obilo denarja. In v tej španski državni inkviziciji so zapisane grozovitosti, katerih je največ zleganih. Toda Cerkev nima pri tem nobene krivde. Ne ona, kralj edini si člane je izbral; njemu so bili odgovorni, njemu pokorni.

Popolnoma krivi so tudi nazori, katere ima naš čas o takozvanih Auto da fé (actus fidei — dejanje vere), pri čemer si vsak takoj misli goreče grmade z nesrečnimi žrtvami. Toda bilo je mnogo auto da fé-jev, pri katerih ni gorelo drugega, nego sveče, katere so skesani zmotenci držali v rokah v znak pokore, na kar so bili odpuščeni. Bile so to namreč večidel le slovesnosti v spravo krivovercev s Cerkvijo, in le malokateri Auto da fé se je končal s smrtjo zadolžencev, kar je izvršila edino le svetna oblast. Po cerkvenih zakonih ne sme nobeden duhovnik biti sodnik, tožnik ali priča pri kaki smrtni obsodbi; če je le količkaj v zvezi s smrtjo kakega drugega, ne sme več opravljati duhovske službe, če bi bil prav pravično sodil, ali pričal, ali se bojeval. Iz tega se vidi, kako neumna je judovskih in luteranskih pisarjev laž, da so duhovniki uboge žrtve vrtili na tezavnici, jih gonili na morišče, zažigali gromade i. t. d. Ta nesramna trditev se pa vendar ponavlja, dasi je vsaka pičica na nji zlegana. Posebno neki verski odpadnik Llorente je obrekoval cerkev zavoljo inkvizicije in se je izmislil ogromnih številke »nesrečnih inkvizicijskih žrtev.« Toda že zdavnaj je dokazano, da je Llorente to delal samo iz sovraštva do cerkve, od katere je odpadel in da so njegovi podatki neresnični. »Delavec« je preneumen, da bi to mogel razumeti; če ga je pa volja, se pa, kedar mu je drago, spustimo z njim v vsak znanstven boj, samo če obljubi, da bo potem molčal če bo premagan.

Judovski roparji s peresom, ki kakor psi brez gospodarja lazijo med krščanskim ljudstvom, da bi je okradli vere, poštenja in denarja, so napisali o inkviziciji nebrojno lažij v groznih povestih, v laži-zgodovinah, v časnikih i. t. d. Res so tako neizrekljivo obrekovanja o katoliški cerkvi spravili med svet. Socijalni demokratje ki so po svojem bistvu pod judovsko komando, so seveda tudi v tem oziru krenili za svojimi mojstri. V svojih listih, knjižicah in govorih kaj radi spravljajo inkvizicijo na dan; naš »Delavec« je nedavno priobčil celo številke nesrečnikov, ki so trpeli vsled inkvizicije. Tega seveda ni povedal, kečo si je te številke izmislil; brez dokaza jih je prismolil na svojo drugo umazanijo, misleč si: »Pravi socijalni demokrat sploh ne sme zahtevati dokazov za socijalistične trditve, marveč mora verjeti, kar se mu natveze.« Mi smo v svoji razpravi navedli natančne zgodovinske podatke, »Delavec« nobenega in vendar smo prepričani, da bodo naši socijalisti še vedno sklicevali se na Delavca in njegove lazi.

Naša organizacija.

Slovensko katoliško delavsko društvo je imelo v nedeljo 22. dec. pret. leta društven shod, kateremu je predsedoval Rakovec. — Gostinčar pojasnjuje razliko med socijalno demokracijo in krščanskim socijalizmom, pa pride do zaključka, da ima le krščanstvo tisto silo, s katero se dajo stalno poravnati vse krivice. To nam priča zgodovina krščanstva. Krščanstvo treba le v resnici oživetiti. Tudi socijalni demokratje imajo nekatera načela, katera so dobra, a le kolikor so vzeta iz krščanstva. Kar imajo socijalni demokratje slabega, je izvor židovskih in sploh brezverskih špekulantov. — Bahar govori o potrebi zavarovalnine za starost, ter pravi, da je vselej jezen, ko vidi kakega delavca, ki mora vsled krivde družih prositi kruha od hiše do hiše. Konečno priporoča društvenikom slogo in medsebojno spoštovanje. — Rakovec konečno želi vsem skupaj veselo novo leto, ter zaključi shod. Shod je bil prav dobro obiskan.

Slovensko katol. delavsko društvo je imelo v nedeljo, dné 5. t. m. društven shod, kojemu je predsedoval Jakopič. Gostinčar omenja potrebe zakona, ki bi določal vrednost in vporabnost stanovanj, ter pravi, da naj se pooblasti odbor sestaviti resolucijo na deželni zbor v tem smislu. — Bahar želi vsem društvenikom veselo novo leto, ter priporoča slogo in vzajemnost društvnikov. Cvetrečnik naznani, da bo prihodnje nedeljo občni zbor ter navdušuje društvnike za kršč. socijalizem. Nato je predsednik zaključil shod.

Slovensko katoliško delavsko društvo je izdalo v 45., 46., 47., ter 1. tednu 157 gl. 20 kr. za podporo svojim obolelim članom. — Društveni podpornik gosp. Fr. Ban je podaril društvu 2 gl. Bog plačaj in obudi mnogo posnemalcev.

Občni zbor slov. katol. delavskega društva bode v nedeljo, dné 12. t. m. ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih. Vsi društvniki se uljudno vabijo k obilni udeležbi.

Božičnice. Letošnje božičnice ljubljanskih krščansko mislečih delavcev in delavk so bile zelo dobro obiskane. Pričelo jih je slov. katol. del. društvo v glavni dvorani filharmoničnega društva. Vsi navzoči so bili veseli lepega večera. Pevski zbor je pod vodstvom čast. gosp. Fr. Ferjančiča krasno napredoval. Tako uglajenega petja ne slišiš iz lepa. Hvala pevcem, hvala njihovemu vrlemu pevovodju! Udje poučno-zabavnega društva so priredili šaljivi prizor »Veseli ponočnjak« (g. Vahtar), ki je vzbudil gromovito veselje in igro »Slep ni lep«. Vsem igralcem: Vahtarju, Kocjanu, Rebolu, Šušteršiču, Altmanu, Gostinčarju so iz srca ploskali hvaležni poslušavci. Najlepši med vsem je bila pa prva živa slika. Dva delavca sta klečé ob križu si stiskala roki; pred njima so stali raznovrstni delavci vsak s svojega dela znamenji, nad njimi je pa stal angel blagoslavljač to krasno skupino. Tudi drugi dve sliki: sv. Štefan in sv. Janez Evangelist sta bili dovr-

šeno lepi. Bog živi mlade prirejevatelje in jim ohrani pogum za sveto stvar! — V nedeljo po svetem dnevu je napravilo svojo božičnico »katoliško društvo za delavke« v svojih prostorih. Lepo petje, dovršena deklamacija in ganljiva igra »Indijski siroti« je razveselje mnogobrojne poslušavce. Na novega leta dan so katol. rokodelskega društva udje priredili svojo božično veselico. Kakor vselej ob društvenih veselicah, je bila tudi sedaj do konca natlačena prostorna dvorana. S petjem, deklamacijo in igro »Božični večer v podstrešnici« so zaslužili vrli udje zahvalo in priznanje vseh navzočih. — Zadnjo nedeljo je bila zadnja in recimo naravnost — najpomembnejša letošnja delavska božičnica. Obrtni vajenci, ki so združeni v katol. mladeniškem društvu, so tu prvič nastopili. Čuli smo tri lepe pesemce iz jasnih mladeniških grl; Jakopič je živahno in natorno deklamoval hajdukovo oporoko in k sklepu smo gledali in poslušali lepo igro »Slaba tovarišija«. Težke vloge mojstra brivca, vajencev Antona in Roberta so igralci prav izborno pogodili. Tudi vsi drugi igralci so popolnoma zadeli značaje, ki so jih predstavljali. Mladeničem, katerih je že nad 100 pri društvu, želimo obilo božjega blagoslova in še mnogo tacih uspehov, kakor jih je imela njihova prva božičnica.

Iz Zagorja. Kakor se vidi, bo v novem letu vse po starem. Naši socialni demokratje se niso še mnogo izpremenili. V obilnem številu so romali v nedeljo dne 5. jan. t. l. v Erjavčevo gostilno ob dveh, ko se je ravno začel v cerkvi krščanski nauk. Morda se bojé socialisti mraza v cerkvi. Pri Erjavcu je pa dobro zakurjena peč in kar bi še manjkalo, jih podkurijo ljubljanski preroki. — Proti tem si ne upamo nič reči. To so veliki gospodje, ki imajo vso moč v rokah in ki obetajo zlate gradove ubogim delavcem. Svetoval bi jim le, naj pre-skrbé, da bodo reveži zopet dobivali v jarku pri Savi kurjave, ki so jim jo s svojimi hujskarijami snedli. To bi precej več koristilo, nego pred krščanskim naukom pri Erjavcu sklicavati shode in odvrčevati ljudi od božjega blagoslova. Sicer pa mi lahko čakamo, kakošna žetev bo iz te socialistične setve. Tem ložje nam je, ker nam naša katol. delavska družba napravlja tako lepe veselice, kakoršnih smo se radovali ravno zadnje praznike.

Iz Idrije. Lepa je bila, res prava, poštena naša poslednja veselica 29. decembra lani. Dasi so veselice, katere napravi katoliška delavska družba, vedno najbolj obiskovane, tako polno pa še nikdar ni bilo, kakor ta dan. Še s postrežbo je šlo težko, ker se ni bilo lahko izogibati. Gostje so bili popolnoma zadovoljni z raznovrstnim vspehom, petjem, igranjem na gosli, harmonij, citre, deklamovanjem. Društveni knjižničar g. F. Oswald, je imel kratek nagovor, kažoč, česa nas božično drevo uči za vsakdanje življenje doma in v javnosti. Posebno so ugajale žive podobe, posnete iz detinstva Jezusovega. Nazadnje je bila še razdelitev daril, ki jih je prineslo božično drevo in pa sreča. Vseh dobitkov je bilo 169, za naše razmere prav dosti, dasi se je marsikdo moral zadovoljiti z upanjem, da kaj dobi. Večer je bil lep, lepši, nego smo ga pričakovali sami, mnogo lepši, nego

so mislili nasprotniki. Koliko so se in se trudijo, da bi nas ukončali ali pa vsaj ustrahovali ljudstvo! Psovali, sramotili, zasmehovali so našo družbo in njene društvenike, kjer in kakor so mogli, doma in v časnikih. Da pride nasprotnikom tudi laž in zavijanje prav, kaj zato! »Slovenski Narod« in »Delavec« si v tej zadevi bratski podajata roko. Upokojen rudar je v gostilni psoval katoliško družbo, češ, »katoliška delavska družba ni katoliško, ampak svinjsko društvo, in pohujšuje mladino«. To sta čula dva uda naše družbe — tudi vpokojena rudarja. Jeden izmed njiju kričača celo prijazno opozori: »Ti, to pa ne bo prav! Tako pa vendar ne gre govoriti!« A, je li kaj pomagalo? Kaj pa da, ne poznate moža! Še enkrat se zadere ter ponovi iste besede, češ, da lahko to tudi dokaže. Nam je šlo tu za dobro ime družbe. Jedinu društvo v Idriji, kjer duhovnik se lahko občuje, kjer ni mesta liberalnim listom — in prav to društvo da je svinjsko in da pohujšuje mladino? Načelnistvo je tožilo. Zatoženec se je zagovarjal, da je bil nekoliko vinjen, še bolj pa razburjen, tako, da se ničesar ne spominja; vendar pa se uda in verjame, ako priči pod prisego izpovesta. Priči sta prisegli in povedali. Sedaj se je mož udal. Ko ga nato sodnik vpraša, ali ima sploh kak razlog, da je tako govoril, ali lahko spriča, ker je tako trdil, molčal je zatoženec, ne, še več, naravnost rekel, da ničesar ne ve, kakor tudi ne, da bi bil to govoril. Obsojen je bil na 3 dni zapora ali pa da plača 15 goldinarjev kazni, ker je tožnikov zastopnik društveni knjižničar Oswald zahteval, da se postavno kaznuje. To je bilo dejstvo. Sedaj pride pa »Slovenski Narod«. Da zna idrijski dopisnik dobro zavijati, znano je že izdavnica, sedaj pri tej stvari pa vendar ne bi bili pričakovali, da jo bo v to stran krenil. Naj bi se bil vendar obrnil dopisnik do g. idrijskega jurista Kogejca, ali g. gostilničarja Šinkovca, ta bi mu bila lahko povedala resnico, ker sta poslušala obravnavo, — mimogrede pripomnimo, da si dovoljuje po mestih ta »šport« le, kdor ima čas, — ali pa, kadar je kaka zadeva tako znamenita. Lažiljubni dopisnik je spraval ta dogodek torej med svet. Da je zatoženec bolj nedolžen, izpusti, kako laskav pridevek je dal »ubogi vpokojeni rudar« katoliški družbi ter pravi, da je le to zagrešil, ker je trdil, da družba »pohujšuje mladino«. Nadalje popisuje in našteva razloge, katere je neki tedaj v gostilni podal toženec. Čudno, kdaj se je mož neki spomnil na to, ko pred sodiščem ni ničesar vedel in je imel priliko povedati, ker ga je sodnik naravnost vprašal. Molčal je, ker je bil pameten, ker je vedel, da bi lagal, ako bi trdil to, kar je v »Narodu«. Zakaj nesramna laž je, da bi katoliška družba podpirala ali vzgajala denunci-cijante; da nikdar nikogar zavratno ne napada, ve »Narodov« dopisnik sam prav dobro. Nesramna laž je, da se godé nesramnosti na stopnicah hiše, v kateri ima družba svoje stanovanje. Nesramna laž je, da se v društvenih prostorih pleše; morda se to dela v drugih društvih, a pri nas se ni še plesalo in se tudi v prihodnje ne bo. Kaj delajo naši družbeniki na cesti, zato nismo mi odgovorni, toliko pa vendar vemo, da se vsaj

toliko dostojno vedejo, kakor udje drugih v Idriji obstoječih društev. To naj bi toraj bila ona dejstva, s katerimi je podprl »v bogi vpokojeni rudar« svojo trditev, da je naša družba »svinjsko« društvo? — Sedaj pa se: Zakaj je to dal dopisnik v »Narod?« Sam pove, da le zato, da pokaže, kakšni so duhovniki: neusmiljeni. Liberallec je neki odpustil kapelanu, — duhovnik ubogemu rudarju, ne! Ha! Brate, to je pač prav liberalno odpuščenje, ko je moral oni kapelan (tedaj še ubog bogoslovec) preklicati svoje besede javno v dveh dnevnikih, in inserat v »Narodu« tudi pošteno plačati! — Za take ljudi je pač vsaka beseda zaman! Če smo napadeni in se ne branimo, potem kriči vsa liberalna svojat; »Glej jih, ne morejo se braniti«. — Če se pa branimo, potem kriči zopet vse: »Kje je vaša krščanska ljubezen?« — Za »Narodom« pricapljal je »Delavec«, bratec bratcu v pomoč! In kaj pove ta? Najbolj dehtečo cvetko Vam podam: Socijalno vprašanje v Idriji je rešeno. Rešila je je katoliška delavska družba. Vsak njen član služi od 1 gold. do 1 gold. 24 kr. na dan, člani drugih društev po 64 kr. — pristopite torej h katoliški delavski družbi!

Politika po svetu.

V kranjskem deželnem zboru je poslanec Hribar napadal krščansko-socijalno gibanje med nami, češ, da hujska reveže proti premožnejšim in proti kapitalu sploh. To je naravnost neresnično obrekovanje, ki naj je spravi Hribar nazaj v svoj žep. On je pač hujskal proti duhovskemu stanu in ga grdo napadal, zahtevajoč menda, da bi smeli samo agentje in advokati zase agitovati, da bi pa duhovnik v svojo obrambo ne smel ničesar storiti. — Komur je kaj do resnice, naj prebere naš socijalni načrt in naj sodi, kakšni so naši nameni in naša pota. Nam se zdi to brezmejno hinavstvo, če se od tistih proti krščanskim socijalistom kriči, češ, da so nevarni ljudje, ki tajno in očito podpirajo in branijo socijalne demokrate.

Liberalci v koroškem deželnem zboru so zopet pokazali svoje sovraštvo do vsega, kar je z vero v zvezi. Celovski knezoškof dr. Kahn je predlagal, naj se v zgornjih treh razredih celovške realke uvede pouk v krščanskem nauku. Dozdaj so tamošnji mladeniči brez njega. Liberalci so ta škofov predlog odbili.

Kranjska katoliško-narodna stranka je stavila v deželnom zboru tri pomenljive predloge: 1. da se naj gledé na pogodbo z Ogersko varujejo pravice naše države, 2. da naj ustanovi kranjska dežela svojo deželno zavarovalnico zoper ogenj, točo in za živino, 3. da naj vlada čim najpreje predloži državnemu zboru zakon o kmečkih zadrugah in ga še tekom letošnjega leta spravi v veljavo.

Obrtna vladna predloga, katero smo pričeli pojasnovati v današnji številki je že s tem dovolj označena, kar se je zgodilo v obrtnem odseku. Dozdaj je

o obrtnih stvareh vedno poročal katoliški poslanec z Gorenjega Avstrijskega, dr. Ebenhoh. Sedaj pri ti predlogi so mu pa združeni Poljaki in liberalci vzeli poročilo in izbrali liberalnega Nemca dr. Eksnerja za poročevalca. Zdrava pamet pravi vsakemu človeku, kedor pozna javno življenje, da je nemogoče, da bi kak liberallec storil kaj v blagor obrtnega stanu. Kozel v zelniku — in liberallec kot poročevalec o obrtnih stvareh sta jedno in isto.

Bavarska kmečka organizacija je nedavno zelo lepo napredovala. Dozdaj je na Bavarskem na čelu kmečki organizaciji »bavarsko poljedelsko društvo«, ki ima 8 okrožnih in 227 okrajnih društev z blizo 70.000 udi. Dne 25. oktobra so stopila v veljavo nova pravila, po katerih morajo vsi okrajni in okrožni odbori in deželni odbor tega društva imeti vsaj te-le tri oddelke: 1. oddelek za vstanavljanje zadrug, posojivnic in drugih taci poljedelskih zvez; 2. oddelek za posredovanje pri nakupu poljedelstvu potrebnih stvari; 3. oddelek za zavarovanje. — Vlada je pri ti priliki vsem gosposkam naročila, da morajo sodelovati s poljedelskim društvom, da se morajo ozirati na njegove želje in svete in da morajo sploh pomagati, da more izvrševati svojo nalogo. — To se godi na Bavarskem. Pri nas pa meče pod noge polena vsakeršni kmečki organizaciji, kedor ima čas. Še za ustanovitev Rajfajznovih posojivnic, ki so njen skromen začetek, se je treba boriti za žive in mrtve proti domačim in tujim nasprotnikom.

Na Francoskem se je pri nekem dobrem kosilu dne 23. dec. pr. l. vzdignil ministerski predsednik rekoč: »Nepripustno je, da bi v demokratični državi, kakeršna je francoska, kakemu človeku manjkalo sredstev za življenje«. Take besede so zelo po ceni in so ravno tako bahate, kakor lažnjive. Na tisoče malih poljedelcev nima s čim živeti, na stotisoče delavcev množi s svojim potom in trudom samo judovskim velikim kapitalistom nenasitne mošnje.

Obrtne zbornice. Nemškemu državnemu zboru se je te dni predložil zakon, po katerem se ustanové posebne obrtne zbornice, katere bodo razsojevale o vseh splošno za rokodelski stan potrebnih in koristnih stvareh. Res je načrt zakona o ti zadevi pomanjkljiv, toda Nemci so vendar-le pred nami. Naše kupčijske in obrtne zbornice niso vredne, da živé. Obrtniki so že velikrat zahtevali, naj se ločijo obrtne zbornice od kupčijskih, toda pri nas so bili taki glasovi dozdaj še vedno — glas vpijočega v puščavi. Morda se sedaj zgane naša vlada, ki ima sicer dovolj pametnih nasvetov, ki pa vendar-le vedno hodi za liberalci in — Nemci. A še zdaj dvomimo.

Turki še vedno koljejo in mesarijo krščanske Armence. Ubogi Armenci prosijo povsod pomoči. Na Angleškem jim pravijo: Mi smo pripravljeni vam pomagati, samo če druge države dovolijo; ravno tako jim je odgovoril ruski car, a ne pomaga jim vendarle nobeden. Vzrok je ta, ker vodi države, kakor posameznike, le gola sebičnost; na celokupnost vsega človeškega rodu in na dolžnost pomagati bližnjemu tudi brez vlastnega dobička, so že zdavnej pozabile. Vsaka bi rada pogra-

bila Armence in morda še Turka zase — v svojo oblast, za pomoč trpečemu ljudstvu se nobeden ne meni.

Stavke v Ameriki. Zadnjih sedem let in 6 mesecev je bilo v zveznih ameriških državah 10.488 stavek, katerih se je vdeležilo 2,395,836 delavcev. Nad polovico ($\frac{5}{8}$) stavek je bilo brez vsacega vspeha. Delavci so pri teh stavkah izgubili 111,993.143 dolarjev.

Razvedrilo.

Ne vpelji nas v skušnjava!

Reven, bled deček je hitel po ulicah velikega mesta. Krotko in pohlevno obnašanje njegovo, jasno in prikupljivo oko je kazalo plemenito srce in dobro vzgojo; toda slaba suknjica, trepetajoče ustnice in solzne oči so razodevale žalost, veliko žalost in skrajno potrebo.

V dobrih razmerah odraslega je ljubi Bog že zgodaj skušal z nesrečo in bedo, najhuje pa z boleznijo matere njegove, ki mu je edina ostala od vsega zgubljenega premoženja.

Tovariši pri igrah so ga zapustili, mladi prijatelji so skrivaj kazali za njim; edina mati je bila na vse pripravljena, le da bi nadomestila nesrečnemu otroku očeta, prijatelje in časno blago. Zanj je varčevala, stradala in delala, njemu se je smehljala, da ne bi videl solz, britkih solz nesrečne matere.

Toda otročje oko dobro vidi, otročje srce je dovolj pametno, da spozna, kaj bi rada prikrila mati v svoji ljubezni. In sedaj, ko je Pavel tako dobro spoznal skrbno, ljubeče in požrtvovalno materino srce, naj bi zgubil svojo tolažnico?

Opazovati je moral, kako je njegova edina dobra mati hirala vsled bede, lakote in žalosti, medtem, ko je toliko drugih trosilo denar za nepotrebne reči.

Ali ni smel nikomur reči: Pomagaj mi rešiti moj nenadomestljivi zaklad! Zakaj ni smel stegniti rok po tujem premoženju?

Ne, to mu je branil njegov angel, ki glasno in razločno govori nedolžnim dušam. To mu je prepovedavala zapoved božja. Četudi vse zgubi Pavel, dobri neboški oče mu še ostane, h kateremu zamore moliti njegovo nedolžno srce:

Ne vpelji nas v skušnjava!

Tako je molil tudi sedaj v prazni, samotni kapelici ob cesti. Tudi danes ni dobil nobenega dela. Slabotna, nežna postava ni priljubila dobrega delavca. Zadnji denar je nesel v lekarno in ni vedel, kje bode v bodoče dobival potrebne novce.

Plačal je in potem vzel zavitek v roko, katerega so mu dali, da bi odšel proti domu. Med potjo je odprl zavitek, da bi se prepričal, če je prejel pravo zdravilo. Ostrmel in obstal je na mestu. Rudečica je oblila njegovi blede obraz.

Prejel je v zavitku svoto denarja zadostujočo za materina zdravila, hrano in okrepčanje.

»Obdrži, to ti je poslal Bog!« šepetal mu je na uho zviti hudobni duh, ki je z veseljem zapazil njegovo iznenadenje; ter ga vedno dalje vlekel od lekarne. »Ali se spominjaš, kaj so ti rekli gospod katehet na dan prvega sv. obhajila, tedaj ko si še hodil v šolo? V skušnjavah moli.«

Tako mu je svetoval lepi angel, da je prišel Pavel zopet h kapeli.

V svetišče se ni predrznil zapeljivec in Pavel je zamogel moliti. Vsaka beseda mu je olajšala srce, milost božja ga je pokrepčala, in ko je molil: Ne vpelji nas v skušnjava! je spoznal hudobijo pregrehe.

»Ljubi Bog, raje umreti, kot grešiti!« je molil, kakor pri prvem sv. obhajilu in hitel nazaj v lekarno, kamor je prišel ves zasopljen:

»Gospod, vzemite nazaj zavitek«, je naglo prosil, »v njem je mnogo denarja, ki ni moj!«

»To bi tudi ne bilo dobro zate, dečko, daj sem!« je rekel malo zasmehljivo lekarnar.

»Kakošno neumnost si storil!« šepetal je zopet zapeljivec domov se vračajočemu dečku, kakor bi imel sočutje ž njim, »ali ti nisem preje dobro želel z navetom, da obdrži denar? Ali ni mož dovolj premožen in kako je poplačal tvojo poštenost? Še zahvalil se ti ni! Ne, zasmehoval je tebe norca, ki si vrnil trdosrčnežu to, kar bi potolažilo lakoto nesrečne matere in posušilo njene solze.«

Dobro je zadel krvaveče dečkovo srce. Misel na mater, na ljubo, nesrečno mater mu je zopet obtežila srce. S solznimi očmi in sklenjenimi rokami je molil: Ne vpelji nas v skušnjava!

»Kaj ti pomaga molitev?« posmehoval se je zapeljivec. Toda dečka je opomnil mili, prisrčni glas:

»Zakaj jočeš? Ali se kesaš nad svojo poštenostjo?« Pavel je zarudel in skoraj je zaihtel, ko je spoznal gospoda, katerega je videl v lekarni. Gospod je šel za njim in je najbrže opazil boj v dečkovem srcu.

»Ne, ne!« odgovoril je Pavel; »iščem le dela, pa ga ne dobim — a moja mati trpi lakoto!«

»Tvoja mati gladuje?« vprašal je tujec in resno pogledal dečka: »pelji me k nji.«

Molčé sta šla dalje in obadva sta se zahvalila tiho Gospodu, ki jih je seznanil o pravem času.

Tujec je preskrbel bolnici potrebno zdravilo in jed. Potem je rekel Pavlu:

»Ti iščeš gospodarja in jaz — sem iskal služabnika, ko sem te preje prvič videl. Bog je hotel, da sem bil priča tvoje poštenosti: gotovo ti smem zaupati. Ali mi hočeš biti zvest, pošten služabnik?«

Pavel bi bil rad pokleknil pred dobrotnikom, da ga ni zadržavala sramožljivost. Poljubil je hvaležno in goreče roko, ki je rešila njegovo mater gotove smrti in njega reve in nadloge. Tujec bi gotovo ne bil dobil bolj zvestega služabnika, kot je bil z dobroto in prijaznostjo pridobljeni mladenič in Pavel tudi ne boljšega gospoda. Spremljal ga je na vseh potovanjih. Nikdar ni pozabil, koliko mu dolguje. Vsak trenotek je bil pripravljen umreti za svojega gospoda.

Toda tudi v sreči ni pozabil molitve. Vsak dan se je goreče zahvaljeval nebeškemu Očetu, kedar je spregovoril lepe, svete besede:

»Ne vpelji nas v skušnjavo!«

Drobtine.

Nesramno! Medvodske papirnice vodja je zahteval pr. l. od svojih delavcev, da so morali delati na sveti večer, sveti dan in sv. Štefana praznik. Seveda, kaj je mar takemu kapitalističnemu izsesovalcu za dušne potrebe ubogih delavcev; tudi največji praznik v letu, ko se vsak berač veseli pri svojih božičnega spomina, goni delavce in delavke v tvornico. To dejanje je tem nesramnejše, ker je goriške tvornice vodja, ki ni katoličan, oprostil svoje delavce.

Božični dar ljubljanskim mestnim delavcem. Mestni odbornik č. g. Andrej Kalan se je pred novim letom, ko se je šlo v mestni seji za podaljšanje doklad mestnim uradnikom, zopet potegnil za delavce in to pot — hvala Bogu — ne zastoj. Mestni zastop je dovolil vsacemu mestnemu delavcu po 10 gld. priboljška. Majhna je sicer ta svota, vendar je polajšala mnogo skrbi in v mnogo siromašnih delavskih stanovanj se je z njo vselile — prazniško veselje. Zato v imenu ljubljanskih mestnih delavcev pristrčno zahvaljamo blazega g. Kalana!

Pozor! Išče se oseba, ki bi hotela plačati prilepljenje lepakov za soc. demokratični shod v kazini, dné 15. decembra m. l. Kedor bi hotel prevzeti ta posel, naj se oglasi — menda na Golovcu, kjer bo dražba.

Vzglede novodobne ženske daje bogata londonska gospica Markus-Beresfordova. V svoji razkošno opravljeni palači redi do 150 maček, ki živé po grofovsko pri nji. Vsak dan ima po obedu z njimi zabavo. Na blazinicah sedé mačice krog nje; gospica pokliče drugo za drugo po imenu, jo pogladi in časih tudi poljubi, potem pa odslovi v miru. Po londonskih ulicah pa vsak dan tava nad 30.000 ljudij, ki zjutraj ne vedó, kje bodo opoldne kaj kosili, kam bodo ulegli trudno glavo k počitku in po 4 osebe povprek vsak dan umrjo gladú. Pa kaj briga to mačkovo gospodičino?

Rajffajzenovih posojivnic je v Dolenji Avstriji že 268. Ni čuda, ker jih tako lepo podpira sicer liberalni deželni zbor. Vsaki na novo ustanovljeni posojivnici po Rajffajzenovem načinu se dá 200 gld. podpore, toda ne v denarjih, marveč kupi se ji blagajna in vse potrebne tiskovine. Deželni odbor tudi vsprejemlje denar, kar ga posojivnicam preostaja, in ga nalaga v deželnem davčnem uradu in v hipotečni banki. Največ zaslug za ustanavljanje in vodstvo teh posojivnic imajo duhovniki in učitelji. Med voditelji je 127 duhovnikov in 153 učiteljev. — Tudi na Češkem so sklenili Mladočehi podpirati Rajffajzenove posojivnice, samo pri nas na Kranjskem kričé naši liberalci proti njim in nočejo priznavati njihovega

velikega pomena in sicer samo zato ne, ker je večje njihovo sovraštvo do duhovnikov, ki se žrtvujejo pri teh posojivnicah, nego pa skrb za naše ubogo propadajoče kmečko ljudstvo.

Shod avstrijskih krščansko-socijalnih delavcev se je v prvič vršil na Dunaju dné 5. t. m. Bilo je zastopanih 16.000 delavcev po 47 zastopnikih. Slovenski delavci krščanske organizacije niso sicer poslali nobenega zastopnika, a v duhu so popolnoma zjedinjeni s svojimi sobraty, ki so se postavili v bran proti našim združenim sovražnikom — liberalnemu kapitalizmu, socijalni demokraciji in judom. Sestavili so skupen program, popolnoma v smislu našega. Prihodnjič priobčimo natančneje poročilo o tem sijajnem shodu.

Judje in socijalni demokratje. Krščanski češki delavski list »Obramba dela« (Obrana prace) je očital brnskimi socijalnim demokratom, da so plačani in odvisni od judov. Dné 4. t. m. so imeli socijalisti zato shod in so se temu javno upirali. Drugi dan dné 5. t. m. so pa že sprejeli od judov 25.000 gld. na posodo, da si postavijo svoj delavski dom. Judje jim posodijo pod tem pogojem, da se bo smelo prodajati v novem domu samo pivo iz brnskega judovskega pivovara. — Jeden dan je torej komaj prešel in socijalni demokratje so že pokazali svojo odvisnost od judov.

Delo v kaznivnicah. Te dni sta odredila pravni in notranji pruski minister, da se mora omejiti po kaznivnicah izdelovanje na stroje pletenih (štrikanih) stvari in kolikor je le mogoče za zasebnike ustaviti. Če se prepoveduje pletenje v škodo obrtnim delavcem in delavkam, koliko bolj je obsodbe vredno obrtno delo v kaznivnicah na škodo prostih obrtnikov! Na Pruskem bi morda razumeli, da je res tako; pri nas — pa gotovo ne!

Složnost švicarskih železničarjev. Švicarski železničarji so dné 17. nov. pri skupnem shodu sklenili zahtevati, naj se jim 10 do 25 odstotkov zviša plača. Pri vseh večjih železnicah je podpisalo to zahtevo nad 90 odstotkov vseh delavcev. Če jim vodstva železnic ne ustrezajo, bodo stavkovali. Gotovo se bodo pa gospodje dobro premislili, predno bodo dopustili tako ogromno stavko. Skupna moč in poštena, moška volja vse doseže.

Neki mizarški mojster

išče vajenca z dežele. Kedor se hoče prijavit, naj piše Turjaški trg 1. slov. kat. del. društvu v Ljubljani.

Preč. duhovščini in občinstvu se priporočam v izdelovanje vsakovrstne oblike po nizki ceni z dobro postrežbo

Fran Pavšner

krojač

Valvazorjev trg štev. 11

v Ljubljani.

Prihodnja številka Glasnika izide 23. januarija.